

School of Theology at Claremont

1001 1382220

BS
225
V4

GERMAN

LIBRARY

Southern California
SCHOOL OF THEOLOGY
Claremont, California

Aus der Bibliothek
von
Walter Bauer

geboren 1877
gestorben 1960

EEN NIEUWE BIJBELVERTALING

DOOR

DR. A. VAN VELDHUIZEN

HOOGLEERAAR VANWEGE DE NED. HERV. KERK
TE GRONINGEN.

UTRECHT — G. J. A. RUYS — 1912

EEN NIEUWE BIJBELVERTALING.

DE NIEUWE BIJELVERTALING.

EEN NIEUWE BIJBELVERTALING

DOOR

DR. A. VAN VELDHUIZEN

HOOGLEERAAR VANWEGE DE NED. HERV. KERK
TE GRONINGEN.

UTRECHT — G. J. A. RUYS — 1912.

Theology Library

SCHOOL OF THEOLOGY
AT CLAREMONT

California

Zij, die de laatste Utrechtsche predikantenvergadering bezochten of de Stemmen des Tijds lazen, vernieuwen in dit geschrift een oude kennismaking. Voor het belang van de zaak is dit echter gewenscht. Eenige opmerkingen vooraf mogen evenwel niet achterwege blijven.

Op de predikantenvergadering te Utrecht werd gehandeld over een drietal vragen, door het moderamen gesteld: „*Is er met het oog op de Gemeente behoefte aan een nieuwe Bijbelvertaling? Van welke beginselen moet zij uitgaan en aan welke eischen moet zij voldoen?*” Toen de vereerende uitnoodiging, daarover te handelen, mij bereikte, wist het bestuur van de predikantenvergadering — de secretaris uitgezonderd — niet, dat mij van andere zijde reeds verzocht was, de leiding op mij te nemen van een nieuwe bijbelvertaling voor het N. T., een arbeid, die in alle stilte voorbereid werd.

Het was toen de aangewezen weg, twee verschillende dingen uit elkander houdend, de vraagpunten van de predikantenvergadering zooveel doenlijk te beantwoorden en te zwijgen van de bijbelvertaling, die reeds aan den gang was. Vandaar dat allerlei opmerkingen veronderstellenderwijs gemaakt zijn, die even goed als reeds in praktijk gebracht hadden vermeld kunnen worden. Dit is dan ook den bezoekers van de predikantenvergadering bij de discussie genoegzaam gebleken. Trouwens even te voren was de arbeid, die in stilte geschiedde, ruchtbaar geworden. Eenige minder juiste berichten, die in de couranten de ronde deden, moesten recht gezet worden door een communiqué van den volgende inhoud, door de Commissie van Initiatief aan de dagbladen verstrekt:

„Door het initiatief van de heeren P. Veen, predikant te Zutfen, D. van Krevelen, predikant te Lichtenvoorde en L. W. Bakhuizen van den Brink, predikant te Utrecht, is in het vorige jaar besloten ter hand te nemen een nieuwe vertaling van den Bijbel, die, zoo getrouw mogelijk aan den grondtekst, in de taal van onzen tijd, de Heilige Schrift aan ons volk wil geven.

Deze Commissie heeft overwogen, dat de Statenvertaling in menig opzicht verouderd is wat zinsbouw en woordkeus betreft; dat rekening moet gehouden worden met den tegenwoordigen stand der wetenschap aangaande den grondtekst, en dat in een Bijbelvertaling, die voor onzen tijd zal voldoen, aan den dag moet treden het streven om de gewijde schrijvers zoo duidelijk mogelijk in hun eigen geest rechtstreeks te doen spreken tot den lezer.

Reeds is een aanvang gemaakt met de vertaling van het Nieuwe Testament, waarvan de leiding in handen is van Dr. A. van Veldhuizen, hoogleeraar van wege de Nederlandsche Hervormde Kerk aan de Universiteit te Groningen; terwijl als medewerkers optreden de heeren Dr. F. W. Grosheide, predikant bij de Gereformeerde Kerk te Schipluiden; F. P. L. C. van Lingen, oud-docent der Christelijke Gereformeerde Kerk, te Velp; Dr. J. W. Pont, Hoogleeraar vanwege de Hersteld Evangelisch Luthersche Kerk aan de Universiteit van Amsterdam; Dr. C. H. van Rhijn, hoogleeraar in de Godgeleerdheid aan de Universiteit te Groningen; Dr. J. de Zwaan, buitengewoon hoogleeraar aan de Universiteit te Leiden.

De vertalers stellen, naar den aangenomen grondtekst (editie van Nestle), gemeenschappelijk den Nederlandschen tekst vast, in overleg met de Commissie van initiatief, die in het bijzonder met de revisie van het Nederlandsch is belast.

De bestaande verdeeling in hoofdstukken en verzen wordt behouden, doch de hoofdinhoud der verschillende

deelen wordt in pericopen samengevat en door een opschrift zoo beknopt mogelijk aangegeven. Aanteekeningen zullen alleen betrekking hebben op parallele plaatsen, antiquiteiten of geographie.

In de *eerste* kosten is voorzien door een belangrijke gift, die Ds. P. Veen daartoe van een belangstellend lid der gemeente heeft ontvangen."

De besprekingen op de predikantenvergadering hadden ten gevolge, dat naast de taalrevisoren, die als leden van de Commissie van Initiatief de brokstukken van de vertaling en de veranderingen daarin onder de oogen krijgen, Prof. Dr. I. van Dijk is uitgenoodigd, telkens als een geheel af is, daarover bij wijze van laatste taalrevisie zijn opmerkingen te geven, waarvan de vertalers na praeadvies van de andere taalrevisoren gebruik maken.

Het referaat, dat op de predikantenvergadering wel is waar niet namens de medevertalers, is gehouden, heeft, gelijk van zelf spreekt, grooten invloed ondergaan van het met hen gepleegd overleg. In hoofdtrekken wordt dan ook bij de gemeenschappelijke bijbelvertaling naar het hier geteekende plan gewerkt. Toch mag niet de voorloopige, veronderstellende toon van de volgende bladzijden in een meer stelligen veranderd worden. Daarvoor is het oogenblik nog niet gekomen. Wanneer straks de brief aan de Filippiërs, wellicht spoedig gevolgd door dien aan de Romeinen, zal uitgegeven zijn, is het gewenscht dat de inhoud van dit voorloopig referaat meer algemeen bekend is. Maar de ondervinding kan leeren, dat er wijzigingen in de werkmethode noodig zijn. Eerst na verloop van langeren tijd, misschien na verschijning van den geheelen bundel van Paulus, zal door den secretaris van de commissie van bijbelvertaling, Prof. Dr. C. H. van Rhijn in een kort voorbericht de historische uiteenzetting van den gevolgden weg gegeven worden. Wat nu gezegd wordt, is eenigszins voorafgaand. Later zal de ondervinding en de historie aan het woord komen.

Voordat op de drie vraagpunten van de predikantenver-

gadering wordt ingegaan nog één verzoek en twee opmerkingen.

Ieder, die dit geschrift beoordeelt of opmerkingen heeft te maken, voor de bijbelvertaling van belang, hebbe de welwillendheid mij daarvan mededeeling te doen.

Ten slotte zij vermeld, dat hier met bijbelvertaling alleen die van het Nieuwe Testament bedoeld is, en dat van de drie vragen, door het moderamen der predikantenvergadering te berde gebracht, alleen de eerste afzonderlijk te houden is. De twee andere kan men moeilijk van elkaar scheiden.

I. Is er met het oog op de Gemeente behoefte aan een nieuwe Bijbelvertaling? Oppervlakkigen kunnen zeggen: „al weer een nieuwe! Er zijn er anders in den laatsten tijd genoeg verschenen.” Daartegenover kan men zich voorstellen, dat er andere oppervlakkigen, Atheners zonder één iota Grieksch zijn, wien het meer om het nieuwe dan om den bijbel te doen is. Het is koren op hun molen, wanneer het N. T. van Joh. Weiss c.s.¹⁾ den schetternaam „Gegenwartsbibel” ontvangt.

De kwestie is juist gesteld, door de vraag, of er met het oog op de Gemeente behoefte is aan een nieuwe bijbelvertaling. Wij mogen het woord „Gemeente” interdenominationaal opvatten, onbekrompen en ondubbelzinnig in den zin van antwoord 54 van den Catechismus: „Dat de Zoon Gods uit het gansche menschelijk geslacht zich een Gemeente vergadert.” Nu weet ik wel, dat de Heidelberger de Gemeente van de ideale zijde beschouwt, terwijl de werkelijkheid versplintering te zien geeft. Maar wat ook verdeelt, het is wenschelijk, dat de bijbel vereenige. De onderscheidene talen, waarin hij gebracht moet worden, brengen splitsing genoeg. Het „unum corpus sumus in Christo” behoort er toe te leiden, dat Hervormde, Gereformeerde, Luthersche en andere broeders elkander beter begrijpen door samen van één Nederlandschen Bijbel uit te gaan. Bijbelvertalers behooren mannen, congeniaal met de schrift, te zijn, die kunnen werken met het oog op de Gemeente en beamen: „dat ik daarvan een levend lidmaat ben.”

1) Die Schriften des N. T. hrsg. von J. Weiss, 2Bde, Gött 1908²,

Gemeente werd geschreven met een hoofdletter. Hierbij ziet men omhoog. Zien wij echter omlaag dan worden wij duizelig. Wendt men zich naar zijn gemeente en vraagt men of zij een nieuwe bijbelvertaling begeert, dan loopen de antwoorden uiteen. Er gaan wel allengs meer stemmen op voor een dergelijken arbeid, maar de wensch er naar is nog niet door alle lagen heengesijpeld. Er worden nog vooral praktische bedenkingen geopperd.

Vooreerst ¹⁾: „van welken kring moet het werk uitgaan? Bezitten wij de noodige organisatie?” Als er onverbiddelijk een bepaalde kerkelijke organisatie voor vereischt is, dan zal men misschien nog lang moeten wachten en ten slotte zal het werk gebonden zijn aan één georganiseerden kring. Andere zullen andere vertalingen maken. Men krijgt zoovele bijbels als er kerken of als er fracties zijn en de verschillende groepen, die met half personeel, halve kracht en halve finantiën werken, komen verder van elkander af. De bijbelgenootschappen worden gekaveld of althans hun werk versnipperd. Men zal niet meer van „den bijbel.” maar van een bijbel N. of X. moeten spreken. Thans is er reeds naast de Statenvertaling een Luthersche bijbel en een N. T. van de Darbysten ²⁾. Er wordt al luider geroepen om een vertaling vanwege een Gereformeerde synode ³⁾. Moet er na de Synodale ook één of méér dan een Hervormde komen? Moeten wij het streven der Staten-vertalers uit het oog verliezen, wier werk zoo objectief was, dat Remonstranten geen bezwaar hadden tegen het vertaalwerk van Bogerman c.s.? ⁴⁾

¹⁾ Niet als bezwaar bij C. Lindeboom, beoordeeling van Oort, Ger. Tijdschr. 1912, Febr.

²⁾ De boeken, genaamd het N. T. Nieuwe vertaling, 's-Gravenhage 1877.

³⁾ Ik denk aan de stemmen uit Amerika op de jongste synode en laatstelijk aan Kuyper, Onze eeredienst, Kampen, 1911 bl. 174. Vgl. ook Grosheide in ons Tijdschrift 1909 bl. 259 v.v. en Dr. J. v. d. Valk's artikel in Gedenkboek S. S. R. „Vriend, waartoe zijt gij hier?” bl. 7.

⁴⁾ Hinlópen, Historie van de Ned. overzettinge des Bijbels, Leijden, 1777, bl. 179. De Jager Meezenbroek, De geschiedenis van de Nieuwe Synodale vertaling, Doet. 1899, bl. 6 v..

Misschien zou hier op het oogenblik niet gaan, wat wel in Italië onder den rook van het Vaticaan schijnt te kunnen ¹⁾, dat er een N. T. verschijnt, waaraan Protestanten met Roomschen Grieksch-Katholieken samenwerken. Wij zijn niet zoo ver, dat een kloosterbroeder „superiorum permissu” zitting neemt onder Hervormde bijbelvertalers, of dat een vrome rabbijn meedoet aan het O. T. isch deel van een volledigen bijbel. Maar zou het niet zóó ver te brengen zijn, dat de Nederlandsche Gemeente van Christus met al hare schakeeringen in haar taal denzelfden bijbel kreeg als onder bereik ligt van buitenlandsche broeders?

Dit komt niet meer door Hoog Mogende Heeren tot stand. Dit behoeft ook niet, als het maar in de kracht onzes Gods gaat. Het werk zal een waagstuk des geloofs moeten zijn, verricht voor de Gemeente, in de stille hoop, dat het door Gods bestel ook de kerken eens dienen mag. Is dit te schoon een droom, welnu, laat dan de arbeid pionierswerk zijn. In deze bedeeeling heeft nu eenmaal elke vertaling van den bijbel iets voorloopigs. Laat er in allen gevalle iets gebeuren. Langer werkeloos blijven is onverantwoordelijk.

Een tweede bezwaar: „het is er nu de tijd niet voor.” Dit bezwaar raakt zelf uit den tijd. Het is stijf van ouderdom. Het wilde al tijdens Haggaï goede dingen doen verkleumen. Ik wil onzen tijd niet roemen, maar wel dringen tot arbeid. Op elk gebied is er geweldige krachtsinspanning. Waarom zou de Gemeente zich laten overvleugelen? Moeten wij het bed houden tot de geloofsvlam weer helderder oplaait? Zijn de kinderen der eeuwigheid patiënten of dragers van hun tijd?

De dagen van de 17e eeuw verschillen veel van de onze, maar hebben daarom te meer de onze niet in hun eigen taal het getuigenis van de eeuwigheid noodig? Zijn er ook in tijden

---

¹⁾ Zondb. v. Over, 24 Mrt 1912. Van dit „Nuovo Testamento” dat maar 75 cents kost, is al het 6de migliaio verschenen. Het doel der gemengde vereeniging is te werken „al trionfo del Regno di Dio mediante la diffusione del Vangelo di Cristo”.

van dieper inzinking niet heerlijke dingen gebeurd? Ik denk aan de oprichting van het Ned. Zend. Gen. en het Ned. Bijbel-Gen. Toen het niet de tijd der koningen was, heeft God wel eens voor richters gezorgd. Heet de Gemeente nu slap, dan kon wel eens oorzaak in plaats van symptoom wezen het gemis van een bijbelvertaling voor onze dagen. Over den bijbel wordt thans geweldig veel gehandeld. De groote dagbladen gaan er zich weer mee inlaten. Er komt een belangstelling op, waarbij men zich verheugt met beven. Moet nu de Gemeente aan haar tijd den bijbel niet zelf kunnen voorhouden en zeggen: „hier is het veelbesproken boek. Hanc tuemur, hac nitimur!” Het is thans wellicht noodiger dan in de dagen van Dordt. Toen leefden allen in den schoot van één kerk. Zelfs wie ongehoorzaam heetten, beriepen zich op de schrift. Thans is de groote menigte van den bijbel vervreemd. Iedere volkstelling schrikt ons op. Wordt het geen eisch, dat de Gemeente er voor zorgde, in het bezit van haar bijbel te zijn, zóó zuiver vertaald, als de middelen van onzen tijd het vergunnen? Al hadden wij — wat ik ontken — er geen behoefte aan voor ons en onze kinderen, dan zou het nog noodig zijn als zendingsmiddel ten behoeve van de kinderen onzes tijds, die zoekende zijn. Er is werking in vele harten, er loopt weer een mystieke ader door de menscheid. Er zijn nieuwe aanrakingspunten. Eén aanknoopingsmiddel is: de bijbel, verstaanbaar voor ons volk. Zullen wij het versmaden en de gelegenheid verzuimen? Hoe wordt er in Indië gearbeid om de volksziel daar te verstaan, het volksbewustzijn voor te bereiden voor een bijbelvertaling! Ginds is de Gemeente als een stad op een berg. De kleurlingen krijgen er een indruk van. Maar wij krijgen een kleur bij de vraag: wat wordt er hier gedaan om den bijbel in de taal van onze dagen te brengen? Ik denk aan den wortelstok van sommige planten, die onder den grond nieuw terrein zoekt, maar op de oude plek afsterft.

Een derde bezwaar: „er is niet genoeg arbeid vooraf verricht.” Gaarne erken ik dat. Maar het zal altijd zoo zijn. Het betere

is de vijand van het goede. Er komen telkens andere problemen. Maar wacht men tot het eene opgelost is, dan staat er een ander op de agenda. Wij moeten roeien met de riemen, die wij hebben. En wij kunnen steunen op de exegese en de vertalingen van eeuwen. Waarlijk, wat er vóór ons geschreven is, kunnen wij niet omvatten. Laten wij niet vooruitloopen op wat nog uitgemaakt kan worden. Het is al veel, als wij staan mogen op de schouderen van voorgeslachten. Straks bloeien anderen op ons graf. Ultra posse nemo obligatur. Maar hebben wij gedaán wat wij kónden?

Een vierde bezwaar: „wij hebben thans geen taal om den bijbel te vertolken. Zij is ontkerstend. Wij leven niet meer in de gulden eeuw onzer stoere vadersen.” Maar juist de Statenvertalers hebben geweldigen invloed op onze taal gehad. Nu gaan echter hun uitdrukkingen afslijten. Veel teksten worden misverstaan. Zou daarom evenwel onze taal de ziel niet meer kunnen roeren? Is men al zóó aan de prediking ontgroeid? Door een nieuwe bijbelvertaling kan ons Nederlandsch verhoogd worden. Wat veredelt een taal meer dan het hoogste te vertolken?

Een vijfde bezwaar: „de mannen zijn er niet.” Louter onwaarheid! Misschien kan een bepaalde kring die klacht uiten, de Gemeente niet. In Nederland, het klassieke land der gewijde letteren wordt op het oogenblik niet minder gewerkt aan het N. T. dan vroeger. Wanneer al de mannen gemonsterd werden, die in aanmerking konden komen voor het werk, als in Gideons dagen zou men een ander bezwaar hooren: „des volks is te veel!”

Maar — en dit zesde is het voornaamste bezwaar —: „is de Statenvertaling, waarmee zoovele geslachten het konden doen, niet goed genoeg?” Er zijn vromen, die in den Statenbijbel en zijn kantteekeningen zóó thuis zijn, dat om hen alléén een nieuwe vertaling voor doeniet zou zijn. Als door een leiding des Geestes hebben zij tusschen de regels door het ware getroffen. Zij bewijzen, dat men wel getroost zalig leven en sterven kan zonder nieuwe bijbelvertaling.

Maar in de zestiende eeuw hadden zij ook zalig geleefd en waren zij zalig gestorven, misschien wel als martelaars, zonder Statenbijbel. Voor zulke vromen, wier getal helaas dunt, heb ik evenveel eerbied als voor den ouden bijbel zelf. Ik denk er dan ook niet aan, dit meesterwerk te gaan bedillen. Maar kan men de volgende geslachten prijzen, die in gebreke zijn gebleven, het werk op grond van nieuwere gegevens telkens te herzien? Wat eens de leiding had, is stil blijven staan en achter geraakt. Er zijn wel enkele andere vertalingen gevolgd ¹⁾, maar het waren schaduwplantjes. Wat men in kerkelijke zaken meer ziet: men heeft rustig geteerd op het kapitaal van het voorgeslacht.

Claus Harms heeft voor 100 jaar met recht beweerd, dat elke eeuw een herziening van den bijbel eischt: „Eine Uebersetzung der heiligen Schrift in eine lebende Sprache muss alle hundert Jahre durchgesehen werden, damit sie im Leben bleibe. Es hat die Wirksamkeit der Religion gehemmt, dass man das nicht getan hat.” ²⁾

Bijna 300 jaren na Dordt kan echter geen revisie meer baten. Een Flakkeesche bijbeluitgave is niet afdoend. ³⁾

Deels is de Engelsche Revised Version verder gegaan ⁴⁾ deels minder ver door zooveel mogelijk de Authorised Version van 1611 te volgen, ook door veranderingen van archaïstische kleur. De verschilpunten kan men thans licht nagaan in de jubileüm-uitgave: the interlinear bible ⁵⁾. Hoe luttel het verschil was, straks kwam de vertaling van Lloyd, in 1904

¹⁾ Een overzicht bij de Jager Meezenbroek bl. 6v. 10 v.v.

²⁾ Vgl. R. Böhrer, Grundsätze für eine wirkliche Verdeutschung der heiligen Schrift, Stuttgart. 1909, S. 8.

³⁾ Biblia, naar de uitgave der Staten-overzetting in 1657 uitgekomen in de thans gangbare taal overgebracht door A. Kuyper onder medewerking van H. Bavinck en F. L. Rutgers, Middelharnis, 1893. Vgl. v. d. Valk, t. a. p. bl. 5.

⁴⁾ Preface of the Revision of the N. T. p. VI f.

⁵⁾ The interlinear bible, the authorised version and the revised version Lond. 1910.

aan het honderdjarig Londensche bijbelgenootschap opgedragen, dit verschil deelen.¹⁾ Nieuwe plannen volgen.

Juiste opmerkingen over de Revidierte Lutherbibel leest men bij Cauer²⁾. Het vonnis luidt: Flickwerk.

Het doel mag niet zijn, de gewijde schrijvers de taal uit Vondels dagen te laten spreken. In de eigen taal moet de Gemeente de groote werken Gods hooren en verkondigen³⁾. De Statenvertaling is te massieve eenheid om er aan te gaan vertimmeren⁴⁾.

Drie redenen zijn er vooral, waaruit de behoefte aan een nieuwe bijbelvertaling voor de Gemeente volgt.

Vooreerst vraagt de Grieksche tekst er om. De ontdekkingen met name van de 19e eeuw hebben ons veel dichter bij de bijbelschrijvers gebracht. De Gemeente heeft recht te weten, wat zij volgens de oudste documenten geschreven zullen hebben.

In de tweede plaats bevat de Statenvertaling onjuistheden. Maar zij niet alleen! Men make er geen zondebok van. Het is jongenswerk van een gymnasiast, uit de hoogte op die „fouten” neer te zien, die somtijds als in Joh. 14 : 1 niets dan één van de vele mogelijkheden zijn⁵⁾. Een monument van eeuwen bekrassen is vandalisme. Wat zouden wij vóór drie eeuwen er van terecht gebracht hebben? Er is iets be-

¹⁾ S. Lloyd c. s. The corrected English N. T., a revision of the authorised version, Lond. 1905.

²⁾ P. Cauer, Die Kunst des Uebersetzens, Berl. 1903³ S. 133. Men krijgt geen frisschen indruk van een revisie bij B. Weiss, Das N. T. nach Luthers berichtiger Uebersetzung, 2 Bde, Leipz. 1907². Over de Revidierte Lutherbibel RE.³ III, 76, de monografie van S. Oettli, Die revidierte Lutherbibel, Berl. 1908 (60 pf.) en Böhmer, S. 6.

³⁾ In Dordt besloot men ook al, dat een nieuwe translatie raadzamer was dan de oude te overzien of te verbeteren. Wel zocht men aansluiting bij het oude. Le Long 785.

⁴⁾ Ook R. J. v. d. Meulen, Is een nieuwe, algemeen bruikbare Bijbel-vert. gewenscht? Onze letterbode, 1910 N° 4 wil van geen revisie weten.

⁵⁾ Van dezen tekst geeft rekenschap Hinlôpen, t. a. p. p. (141) in de Latijnsche acta van v. Renesse.

schamends in, na het lezen van een nieuw boek over een nieuwe kwestie te ontdekken, dat de kanteekeningen er al over meepraten. En dit is vaker het geval dan men denkt.

Maar ontegenzeggelijk zijn er dingen aan het licht gekomen, die thans een dieper blik geven in de bedoeling van den bijbel. De taalstudie heeft geen eeuwen aan het Grieksch verspild. Vooral op het gebied van de grammatica zijn resultaten verkregen. Alleen het nu vastgelegde verschil tusschen den aoristus¹⁾ en de andere tempora, nog te veel in commentaren verwaarloosd, wettigt een nieuwe vertaling. Hoe fijn voelt Zahn de reden van het al of niet weglaten van het lidwoord. Een vertaling kan hiervoor somtijds het oog van de Gemeente openen²⁾.

In de derde plaats eischt ons huidig Nederlandsch een bijbel voor onzen tijd. Met instemming lees ik van Kalff's waardeering voor den Statenbijbel³⁾. Men zal dien stijl niet verbeteren. Den vloeienden rhythmus kan men eer gebrekkig nabootsen dan gelukkig navolgen. En toch, door toedoen van den bijbel heeft de taal verandering ondergaan, niet enkel ten goede. Ook hier heeft het „gemeenzaam met het heilige”⁴⁾ van de spraakmakende gemeente kwaad gedaan. Allerlei parasieten hebben zich aan het woekeren gezet op schoone stijbloemen van den Statenbijbel. Een van Druten⁵⁾ kan wenschen naar een nieuwe bijbelvertaling enkel al om aan het bijbelmisbruik paal en perk te stellen.

Woorden als: beroerd, bescheiden, bewegelijk, dierbaar, gemeen, naarstig, nederheid, onnoozel, oprecht, toewerpen,

¹⁾ Men vergelijke de artikelen door Dr. de Zwaan en door steller dezes geplaatst in de laatste jaargangen van Theol. Studien en Theol. Tijdschrift.

²⁾ Het korte stuk van Dr. Weeda over het pronomen reflexivum in de Statenvertaling, Th. Stud. 1912 bl. 122 roept om navolgers op allerlei gebied.

³⁾ G. Kalff, Geschiedenis der Ned. Letterkunde, V, Gron. 1910 bl. 24v..

⁴⁾ Vergelijk mijn openingstoespraak. Stemmen v. W. en V. 1911, Nov.

⁵⁾ H. v. Druten, De bijbel en de volkstaal. Nijm. z. j. bl. 74.

verderfelijk, zitstoel, drinkbeker, zendbrief¹⁾ voelen wij anders of voelen wij niet meer. Het terrein van de uitgangen -heid en -nis is verschoven. Geheele zinswendingen als de accusativus cum infinitivo zijn in onbruik. Welke aannemeling verstaat van zelf den tekst: „niemand kan zeggen, Jezus den Heer te zijn dan door den Heiligen Geest”?²⁾ Het zou van belang zijn een lijst te hebben van woorden, die kinderen en eenvoudigen, ja ook ontwikkelden verkeerd begrijpen³⁾.

Zal ons volk zijn bijbel verstaan, dan is een nieuwe vertaling noodig. Natuurlijk, dat er gerekend moet worden met onovertrefbare uitdrukkingen van den ouden bijbel. Echter niet model, maar voorbeeld moet hij zijn. Verdrongen zal hij niet worden. De nieuwe electrische klok drijft het oude slag-uurwerk, dat eeuwen door bleef tikken, de woning niet uit.

Wat heb ik nu anders gedaan, dan water naar de zee dragen? De eerste vraag beantwoorden was voor velen prêcher les convertis. Men liet er dan ook twee andere op volgen. Sluit dit geen antwoord in? Slechts eenige argumenten werden genoemd. We vernemen steeds meer stemmen vóór, steeds minder tegen. Waarom ik geen namen van personen noemde? Om niet te spreken als tot vreemdelingen in de kerkelijke wereld en om geen namen te vergeten. Alfabetisch kan ik beginnen met Bakhuizen van den Brink,⁴⁾ maar waar zou ik eindigen en wanneer?

II. Welke beginselen en welke eischen? Bedoelt men met beginselen het standpunt van de vertalers, dan is de vraag beantwoord: voor de Gemeente. Ik neem aan, dat gedacht is aan wat ook „grondslagen” of „regels” heet. Wat een verschil hierin tusschen de Statenvertaling en de Synodale! Bij de eerste is zoowat niets bepaald. De mannen, voor de

---

¹⁾ Vgl. hierover Vissering in Jaarb. wet. Th. X bl. 412.

²⁾ 1 Kor. 12:3. Vgl. Bakhuizen v. d. Brink, Ned. Kerkb. 1911, N°. 51.

³⁾ Zelf heb ik mij verbaasd over een bedenkelijke opvatting van Lk. 16:9 bij ontwikkelden.

⁴⁾ Onze Bijbel, Ned. Kerkbode 1911 N°. 50, 51.

taak gekozen, golden als er voor berekend, werden vertrouwd en kregen geen wet op wet. Van de vier regels hunner instructie raakte de tweede de tusschenvoegingen ¹⁾, de derde de inhoudsopgaven, de vierde de kantteekeningen, zoodat er één vertaalregel rest: „dat zij, zooveel de klaarheid en eigenschap onzer moedertaal lijden kon, bij den oorspronkelijken tekst blijven en de manier van spreken der Hebreeuwen en Grieken behouden moesten. Ware er ergens eene Hebreeuwsche of Grieksche spreekwijze, die harder was dan dat ze in den tekst kon gebracht worden, dat zij die op den kant naarstig aantekenen moesten” ²⁾. Dit is zoo ruim mogelijk. Vergelijk hiermee van Hengel's Proeve van grondslagen ³⁾. Hij heeft te veel willen voorschrijven. Damt men den woordenvloed af, waarmede hij den Statenvertalers vergunt, achter den koetsier de leidsels vast te houden, dan rest er één algemeene, tevens de eerste bijzondere regel: „Houd u geheel aan het oorspronkelijke.” Nog 6 bijzondere regels volgen: Niet verklaren. Consequentie. Woordschikking. Vorm en kleur. Duidelijkheid. Hedendaagsche stijl ⁴⁾. Te veel helpers moesten „gemässregelt” worden om nog zooveel mogelijk van de eenheid te redden.

Gewoonlijk neemt men een viertal vereischten aan: getrouwheid, juistheid, duidelijkheid, welluidendheid. De Statenvertalers hadden in hun instructie het probleem scherper belijnd. Ik zeg: het probleem. Regels baten niet.

Alles komt hierop neer, dat men zich van tweeën gedrongen weet. Twee talen stellen hun eischen. Vertalen is een heerlijk

¹⁾ Hierover Harting, Jb. wet. Th. X bl. 607—648. Over den invloed van L. Bos hierop de dissertatie van wijlen Dr. Vos bl. 153. Het is eigenaardig, dat in het levensbericht van Dr. Vos gezwegen wordt van zijn arbeid inzake bijbelvertaling.

²⁾ Hinlópen, t. a. p. 66. Le Long, bl. 66.

³⁾ W. A. v. Hengel, Proeve van grondslagen voor eene nieuwe Nederd. vertaling van het N. T. 's Hert. 1852.

⁴⁾ De volgorde gaf de prioriteit aan, maar werd later gewijzigd. Meezenbroek, bl. 68.

werk, maar wanhopig-heerlijk.¹⁾ Het is geen bootwerkerskarwei. Het is een klassiek stuk kerkbouw uit bergsteen weergeven in Nederlandschen baksteen. Het is moeilijker dan zonder morsen een vloeistof overgieten. Vloeistof schikt zich naar het vat, onze stof niet. De twee talen zijn twee limieten, waartusschen wij het ware hebben te naderen. Zij zijn de twee schalen van één balans: maken we de eene zwaar, dan springt de andere weerbarstig omhoog. Hoe krijgt men den evenaar in rust?

Het doel is Nederlandsche zinnen te geven, die op den lezer of hoorder denzelfden indruk maken als het oorspronkelijke op zijn tijdgenooten. Daartegen verzetten zich twee tijden en twee talen. Door woord voor woord en zin voor zin werktuigelijk over te brengen laat men iets van het oorspronkelijke zien, maar gedrochtelijk, zonder perspectief. Cauer werkt het zoo goed uit en laat de slotsom volgen: „ein absolute, in Regeln fassbare Auseinandersetzung zwischen den Ansprüchen, die von beiden Seiten erhoben werden, kann nie gelingen”²⁾.

Dit mag echter evenmin een vertaler den moed benemen als een schilder het feit, dat hij niet elk grashalmpje van het landschap kan weergeven. Wie daaronder gebukt gaat, moet liever fotografeeren gaan. Een dergelijk vertalingsprocédé is echter nog niet ontdekt. Dit werk gaat niet van zelf, maar door de ziel heen en niet buiten het verstand om. Het heeft soms wel iets van het substitueeren in een algebraische vergelijking³⁾ of van het mengen der kleuren op een palet.

Voegt hierbij, dat men met de stilistische eigenaardigheden van elken schrijver afzonderlijk te rekenen heeft. Ieder wil naar zijn aard vertolkt worden⁴⁾. Nu kan in een ander

---

1) Ik denk aan Luthers klacht: „welch ein gross und verdriesslich Werk ist es, die hebräischen Schreiber zu zwingen, deutsch zu reden!” Vgl. Böhmer, S. 10.

2) a. a. O. S. 6, waar vele interessante citaten voorkomen!

3) Ik denk aan Harting, Jaarb. w. Th. V, bl. 625.

4) Cauer a. a. O. zegt, dat het zich inleven in den geest van den

letterkundig voortbrengsel de vertaler iets van zijn eigen kunst leggen. Maar bij een bijbelvertaling moet hij schuil gaan. Het ideaal van Böhmer, dat een goede „Verdeutschung” van den bijbel het van het origineel winnen moet is een bedenkelijk ideaal.¹⁾ De vertaler moet zijn als de lamp, die het best schijnt, als zij niet door walm of flikkering de aandacht trekt. Hij is als het vensterglas, dat helder is, wanneer men er door heen ziet. Bij den bijbel staat er meer op het spel dan kunstgenot. De oorkonden van de openbaring Gods moeten betrouwbaar worden weergegeven. Misverstand werpt groote projecties. Eén graad uit den koers leidt op een dwaalweg.

Over een bijbelvertaling moet niet de naam van één persoon uitgeroepen worden. Men heeft recht te weten, dat bevoegde mannen, die zelf uit de schrift putten en van haar geest doordrongen zijn, het werk verrichten. Maar welk aandeel A, B of C aan het werk heeft, is van geen belang. Wie kent de namen der Statenvertalers? Het is alleen om den bijbel voor de Gemeente in haar taal te doen.

Men voelt de twee eischen, die zich doen gelden. Aan het Grieksch en aan het Nederlandsch, aan het toen en aan het nu, moet recht gedaan worden.

Eerst over het origineel. Dat is de hoofdzaak. Wij weten, dat de autographa verloren raakten. De handschriften geven ze maar bij benadering weer, al mag niet verzwegen worden, dat het bij het N. T. veel gunstiger gesteld is dan bij andere Grieksche schrijvers. De oude textus receptus, langen tijd in hoog aanzien, staat dicht bij de Statenvertaling²⁾. De officieele tekst was die van H. Stephanus van 1588/89, aangevuld met

---

schrijver meebrengt, dass er für jeden Schriftsteller eine besondere Kunst des Uebersetzens gebe.

¹⁾ Böhmer, a. a. O. S. 11. Zijn mishandeling van Gen. 1 en zijn kort-hakken van Gal. 1 maken karikaturen. Vgl. de gegronde kritiek van Kühl, Theologie der Gegenwart, Leipz. III Jahrg. 1909, S. 7.

²⁾ Den term „textus receptus” ontleende men aan de voorrede van Elzeviërs tweede uitgave, in 1633 ten tijde en ter plaatse van de Statenvertalers anonym verschenen.

ander materiaal¹⁾. Langen tijd behield de receptus het veld, maar de later gevonden oudere handschriften boden telkens betere gegevens. Eerst verbijsterde, later bezonk het nieuwe. Niet vruchteloos hebben mannen als Tischendorf gearbeid. De verschillende uitgaven zijn elkaar nader gekomen. Ten slotte heeft Nestle²⁾ ons een uitgave bezorgd, die met recht den naam van „Stuttgarter receptus” verovert. Het werk munt uit door zelfverloochende registratieve objectiviteit. Het geeft de lezing der meerderheid van vier uitgaven: Tischendorf-v. Gebhardt, Westcott-Hort, Weymouth en B. Weiss.

Het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap heeft in 1904 bij gelegenheid van zijn eeuwfeest het voorbeeld van de Württembergische Bibelanstalt gevolgd en de uitgave van den ouden receptus vervangen door Nestle, die zodoende dienende tot heerschappij kwam.

Nu is er wel een nieuwe bewerking van de tekstkritische stof gaande door von Soden³⁾, maar de voorspellingen dienaangaande verschillen. Nestle merkt in zijn voorrede⁴⁾ op, dat de arbeid van von Soden op zijn apparatus criticus grooten invloed zal hebben. Neemt men echter aan, dat ook in den tekst van een volgenden druk er wijzigingen door komen, dan kan deze laatste uitgave van Nestle nog gebruikt worden. De bescheiden⁵⁾ Nestle heeft den weg gebaand voor één N. T. ten behoeve van de Gemeente aan alle plaatsen. Er is iets aantrekkelijks in, dat men allerwege één Griekschen grondslag

¹⁾ Hinlôpen t. a. p. p. (135).

²⁾ N. T. Graece cum apparatu critico ex editionibus et libris manu scriptis collato, curavit Eberhard Nestle, Stuttgart, Privilegierte Württembergische Bibelanstalt, 1912⁹.

³⁾ H. v. Soden, Die Schriften des N. T. in ihrer ältesten erreichbaren Textgestalt hergestellt auf Grund ihrer Textgeschichte, Berlin, 1906 ff. Volledig zal het werk 60 Mark kosten.

⁴⁾ p. XIII.

⁵⁾ In 1898¹ werd zijn naam verzwegen, in 1899² alleen in de voorrede, in 1901³ eerst op wensch van de uitgeefster op het titelblad vermeld. Evenzoo aanvaarde hij slechts schuchter voor zijn werk den mooien naam, „neuer oder Stuttgarter Textus Receptus,” Begleitwort³ S. 1, 3.

kan en gaat gebruiken. Oltramare ¹⁾ en de jonge Version Synodale ²⁾ wenden zich al meer van von Gebhardt naar Nestle. Lloyd ³⁾ c.s. gaan er alleen van uit, Oort evenzoo ⁴⁾. De pas verschenen synopse van Larfeld steunt er op. De nieuwste verklaring van 1 Petrus door Pater van Kasteren S. J. ⁵⁾ kiest hem in plaats van de vulgata. Het meesterwerk van Feine, *Die Theologie des N. T.* ⁶⁾, dat in drie jaren vier drukken beleefde, bepaalt zich eenvoudig bij Nestle.

Het goedkoopje zakbijbeltje veroverde zijn plaats op de Christelijke gymnasia, wordt druk door studenten gebruikt, is in handen van niet-gestudeerden en worde een vademecum voor elken pastor. Het heeft in ruime kringen doen inburgeren wat vrij aannemelijk is en maakt het nu, gelijk zelden te voren, den tijd voor een vertaling van het N. T. ten behoeve van de Gemeente.

Stellen wij Nestle als het „oorspronkelijke”, het komt er vervolgens op aan, den Griekschen inhoud om te zetten. Nu rijzen de moeilijkheden. Waar is men eenstemmig? Eisch is wel, getrouw te vertalen, maar ieder geeft getrouw weer, wat hij in het oorspronkelijke leest. Men kan een even goed mogelijke opvatting in een aantekening brengen, maar dit gaat niet in een uitgave zonder noten, het gaat niet immer en laat toch aan den tekst den voorrang.

Schrijft iemand een commentaar, dan kan hij ijveren voor zijn lievelingsmeening. Hij ziet zijn eigen ontdekking met andere oogen dan die van anderen. Insgelijks wie op zichzelf vertaalt

---

1) H. Oltramare, *Le nouveau testament*, nouv. édit. rev. Paris, 1908, Avis. Gelijk men weet, behoort het N. T. van Oltramare bij het O. T. van Segond.

2) *La sainte bible*, version Synodale, Paris, 1910, Préf. p. VII vgl. Lindeborn. Rondom den bijbel, St. W. Vr. 1911 bl. 417 vv.

3) S. Lloyd *The corrected N. T.* Lond. 1905.

4) Dr. H. Oort, *Het N. T. Zaltbommel* 1911 v. Alg. inl. bl. 7.

5) J. P. v. Kasteren S. J. *Bijbellessen voor iedereen*, de eerste brief van den apostel Petrus, Utr. 1911, voorber. bl. 6. Vgl. wat ik hierover schreef *Theol. Stud.* 1912, bl. 221 v.v.

6) Leipzig, 1911², 1912^{3,4}. Vorrede, S. 6.

geeft zijn eigen blik, zijn eigen stijl, zijn eigen schitterende vondsten of onbeholpen flaters. Nu is het stellig belangrijk, het oordeel van een bepaalden geleerde te vernemen. Maar het is een subjectieve meening. Hij kan alleen staan en in zijn isolement behoeft niet altijd zijn kracht te liggen. Er is zeker veel goeds door afzonderlijke personen geleverd. Wie bewondert niet Weizsäcker ¹⁾ of Stage ²⁾? Men mag het niet immer eens zijn met de eminente medewerkers van Joh. Weiss, men moet erkennen, dat ieder in zijn deel van het N. T. schitterend zijn eigen opvatting vertegenwoordigt. Oltramare is heel vrij. Böhmers vrijheid loopt de spuigaten uit. Het werk van afzonderlijke landgenooten als Vissering ³⁾, Bakels ⁴⁾ en Oort mag ik bekend achten.

Een bijbelvertaling voor de Gemeente moet niet het werk van één persoon, maar van een kring zijn. De persoonlijke opvatting moet ingeperkt worden door het oordeel van anderen. Geen improvisatie, maar een zekere objectiviteit!

Tegenover het werk van één persoon staat dat van een gróót aantal. Laat de legende van de LXX ons geen parten spelen! Hoe grooter getal, hoe trager gang. De Authorised Version was in zekeren zin een voorbeeld voor de Statenvertaling ⁵⁾, gelukkig niet in de veelheid van koks tot schade van de spijs. Een commissie van 8 te Oxford en van 7 te Westminster was te veel. ⁶⁾ Ook het getal van de Revised Version was te groot ⁷⁾. Men loopt spoedig elkaar in den weg. Bij de Synodale vertaling hetzelfde euvel. De Jager Meezenbroek teekent een lijdenshistorie ⁸⁾. Van de 17—14 leden zouden

---

¹⁾ Das N. T. übersetzt von C. Weizsäcker, Freib. 1882², 1894⁶⁻⁷.

²⁾ Das N. T. übersetzt in die Sprache der Gegenwart von Curt Stage, Leipz. z.j. (Reclam-Ausgabe).

³⁾ G. Vissering, Al de boeken des N. T. Amst. 1859²⁻⁷.

⁴⁾ H. Bakels. Het N. T. voor leeken leesbaar gemaakt. Amst. 1908.

⁵⁾ Le Long, bl. 785.

⁶⁾ Vgl. interlinear bible, pref. R. V. N. T. p. V.

⁷⁾ Ibid. p. VIII.

⁸⁾ t. a. p. Vooral de terugblik bl. 103 v.v., met name bl. 108.

er vier vertalen, later 8, maar 11 deden het. Elk vogeltje zong zooals het gebekt was. Het ineenpassen van de stukken heeft hoofdbreken gekost. De Utrechtsche faculteit zag duidelijk in, waar de fout school, die eigenlijk niet school.

De Statenvertaling eert het „medio tutissimus ibis.” Voor het N. T. had zij drie vertalers, maar de dood maakte van het drietal twee. Walaeus en Hommius hebben, eerst samen met Rolandus, elk het geheele N. T. vertaald en samen besproken (1628—34). Toen bestudeerden de revisoren, zooveel mogelijk uit elke provincie één, het werk. Hun opmerkingen kwamen in de vergaderingen van overzetters en overzieners. De meerderheid besliste. Het behandelde stond vast. Helaas verhinderen onze dagen dezelfde methode. Toen kon er aan onkosten f 75000 betaald worden, voordat de bijbel werd gedrukt ¹⁾. Vertalers en revisoren moesten, van alle ander werk ontheven, aan één plaats wonen. Men kon voortdurend vergaderen en vorderen. Wij zijn geheel in het nadeel, maar kunnen ons eenigermate schadeloos stellen door middelen van onzen tijd. Vooreerst: zoo weinig mogelijk vergaderen. Invallende gedachten op haastige bijeenkomsten verwarren maar; op zijn eigen studeerkamer overweegt men thans de dingen het kalmst. De prijzen der boeken en de openbare bibliotheken vergemakkelijken dit. Ten tweede is het getob van toen over afschrijvers verdwenen door typewriter, cyclostyle, mimeograaf en dgl. Ten derde heeft men thans het systeem van de adversaria ²⁾. Elke opmerking, ook door belangstellenden ingezonden, kan op een losse kaart van bepaald formaat komen met de aanwijzing van de bijbelplaats er boven. De adversaria kunnen gemakkelijk rondgezonden, in volgorde bewaard en telkens, ook voor de aantekeningen, weer nageslagen worden ³⁾. Ten vierde maakt de postdienst het rond-

¹⁾ H. H. Barger, *Ons kerkboek*, Gron. 1900 bl. 15 v.

²⁾ Dr. J. G. R. Acquoy, *Handleiding*, Haag 1894, bl. 68 v.

³⁾ Onze commissie gebruikt adversaria van 144×112 mm., die gemakkelijk in couverts verzonden kunnen worden. Wie een opmerking over

zenden van de adversaria gemakkelijk. Ten vijfde moeten zij, die de eindredactie hebben en in ééne plaats wonen, elkander voortdurend per telefoon kunnen raadplegen.

Ieder werkt op zijn eigen kamer mede en toch staat de eenheid voorop. Hetzelfde euvel daarentegen als bij de Authorised Version en de Synodale Vertaling ontdekt men bij de vertaling der evangeliën van de Petrus-Canisiusvereeniging¹⁾. Daar zijn parallelen van de synoptici door verschillende hand verschillend vertaald. Dit mag niet in een werk voor de Gemeente. Het gebruik van Larfeld's Synopse²⁾ en het vervaardigen van de proefvertaling door één hand moet dit euvel voorkomen. Calvijn dacht reeds zoo over het laatste.³⁾ Maar ook één persoon blijft zich zelf niet immer gelijk. Welnu, hierop zien de medevertalers toe. Want al levert één de proefvertaling, zijn invloed is niet grooter dan die van de anderen. Hij moet alleen wat meer tijd aan het werk geven en nauwkeuriger kennis nemen van het vastgestelde om het steeds toe te passen. De strenge tucht der anderen maakt hem voorzichtig. Komt hij te vallen, dan neemt een der andere vertalers, die alle stukken in handen hebben gehad, zijn plaats in. Iedere vertaler toch geeft naar aanleiding van een stuk proefvertaling, waarvan hij een exemplaar ontvangt, op afzonderlijke adversaria vers voor vers zijn bedenkingen, opmerkingen of betere vertalingen. Die gezamenlijke aanteeke-

---

een tekst heeft in te zenden, plaatse den tekst boven een kaart van dit formaat en zende mij daaronder zijn opmerking. Wie helpen wil door het maken van excerpten wende zich tot Prof. Dr. F. W. Grosheide te Amsterdam. Wie wenken of wenschen heeft kenbaar te maken, schrijve den secretaris, Prof. Dr. C. H. van Rhijn.

1) De H. Evangeliën en de Hand. der Ap. Amst. z.j.² Men vergelijke Mattheus (de Groot), Markus (Sloet) en Lukas (van Kasteren) o.a. Mt. 8:30, Mk. 5:11, Lk. 8:32; Mt. 19:14, Mk. 10:14, Lk. 18:16; Mt. 22:21, 27, 30, Mk. 12:17, 22, 25, Lk. 20:26, 32, 35.

2) W. Larfeld, Griechisch-deutsche Synopse der vier ntl. Evangelien nach hist. Gesichtspunkten und mit krit. Apparat, Tüb. 1911.

3) Zie Version Synodale, p. V.

ningen op een bepaald stuk worden in wisselende volgorde den vertalers rondgezonden, opdat zij hun meening nader kunnen toelichten en stemmen. Verschillende bevoegden met verschillende voorstudie wijden te gelijk al hun aandacht aan elk afzonderlijk stuk van het N. T. De bundel opmerkingen komt, sterk uitgedijd, bij den proefvertaler terug. Hij verbetert naar het oordeel der meerderheid. Maar dit kan redactie insluiten. Daarom is toezicht noodig van een medelid terzelfder plaatse, met wien steeds overleg gepleegd kan worden. Zijn beiden het eens, dan staat de vertaling vast. Anders beslissen nogmaals de medeleden.

Wat vastgesteld is, vertegenwoordigt de meerderheid van een aantal vakmannen. Een zekere objectiviteit is bereikt.

En nu de tweede factor, het Nederlandsch. Natuurlijk is door de vertalers ook gelet op onze taal. De vraag is overwogen, in hoeverre lange zinnen te splitsen zijn, of men Paulus, als hij met het Grieksch worstelt, ook worstelend met het Nederlandsch zal voorstellen, of het oorspronkelijk een andere woordschikking aanbeveelt, of een woordspelling in het Nederlandsch weer te geven is, of een toevallig samen-treffen van zekere woorden ook een valschen schijn van woordspeling kan te weeg brengen. Toch heeft het oorspronkelijke, soms ten koste van het Nederlandsch, voorop gestaan. Voor onze taal zal een andere commissie moeten optreden, liefst theologen met een fijn taalgevoel, die in naam der Gemeente vragen, of wat de vertaling geeft, haar toon treft, den toon die bij de prediking, bij het heilige past. Zij moeten hun N. T. Graece trachten te vergeten, hun theologische vorming weg denken en vragen: hoe zou ik dit opvatten als gewoon gemeentelid. Zij hebben te letten op al wat den Nederlandschen vorm betreft, op andere binnenlandsche vertalingen, op synoniemen, op bijbel- en volkstaal, op duidelijkheid en welluidendheid, maar ook op ontglipte taal- en stijlfouten. Hun critiek kan niet streng genoeg zijn. Hun adversaria worden bij de vertalers rondgezonden om er over te stemmen. Want de

laatststen moeten uitmaken welke veranderingen het oorspronkelijke gedooft.

Ik meen, dat op deze wijze aan de botsende belangen van het Grieksch van toen en het Nederlandsch van nu het best recht gedaan wordt. Het volmaakte zal ook zóó niet gegrepen zijn, maar wel is er dan ernstig naar gestreefd.

Een groot bezwaar komt achteraan. Zulk een arbeid vraagt veel tijd. Vermeerdering van vertalers zou dien nog aanmerkelijk verlengen. Bij de Statenvertalers duurde het N. T. 6 jaren, geheel aan het werk gewijd. De synodale vertaling vroeg 13—17 jaren. Bij aanbesteding binnen korten termijn zou het nu evenmin gaan.

III. De hoofdzak is behandeld. In plaats van regels gaf ik een regeling aan. Hierbij kwamen mede eischen ter sprake. In bijzonderheden af te dalen over verdere eischen zou van de hoofdlijn afleiden. Laat mij daarom in een vijftal stellingen al het overige samen vatten.

1. De hoofdstukken en verzen moeten blijven als in de Statenvertaling, maar zich niet in den tekst dringen.

2. De tekst wordt gesplitst in geschikte pericopen met zeer korte opschriften.

3. De aanhalingen worden door den druk kenbaar gemaakt.

4. De verwijzingen naar andere bijbelplaatsen behooren voor het geheele N. T. naar een vast plan door dezelfde handen te gaan.

5. De aantekeningen, die alleen op realia, niet op inleidingsvragen of andere twistpunten betrekking hebben, moeten ter wille van de eenheid door één afzonderlijke commissie verzorgd worden naar een vast plan.

A3436

BS Veldhuizen, Adrianus van, b.1871.
225 Een nieuwe bijbelvertaling. Utrecht, G.J.A.
V4 Ruys, 1912.
26p.. 24cm.

Bibliographical footnotes.

1. Bible. Dutch--Versions. I. Title.

